

Въ тази епоха, която по своя духовенъ подемъ и стремежъ винаги ще бжде най-свѣтлата страница въ новата ни история, се сформира онова стрѣмление; тогава се създадоха ония крупни характери, ония силни духове, които хипнотически по дѣйствиуваха върху умоветъ на тогавашната интелегенция, та цѣла плеяда самоотверженитѣ борци отиваха да мратъ прѣдъ олтаря на милото отечество за общото благо. На днешния день всѣкой българинъ чувствува да се поражда въ душата му цѣлата епопея на народната ни борба и скжпитѣ спомени за ония идеални народни ратници, които създадоха епоха въ новата ни история — оная свѣтла епоха на чистъ, безкористенъ, идеаленъ патриотизъмъ, когато попѣтъ съ псалтиря, даскальтъ съ букваря, писателтъ съ перото, търговецтъ съ паритѣ, а селенинтѣ съ сърдцето и мишцитѣ си балнуваха, работѣха, надпрѣваряха се: кой да изложи грѣдитѣ си на опасностъ и съ живота си да запази неповрѣдени народнитѣ *светини*: вѣра, езикъ, народностъ.

Церквитѣ и училищата сж били крѣпоститѣ на нашитѣ национални *светини*; тамъ се готвѣха ратничитѣ, които пазѣха като зѣницата на окоето си: езика и народността. Церквата и училищата сж 2 етапа на националното ни самосъзнание въ страшнитѣ врѣмена на геройската народна самозащита отъ **грѣцкитѣ** и **турскитѣ** посѣгателство; въ училищата и церквитѣ се куражеше народа въ неравната национална борба; тамъ робѣтъ черпѣше нова сила за нечовѣшкото тѣгло и свѣтли надежди за свободно, свѣтло бждеще; оттамъ мжченицитѣ за нашата политич. и духовна свобода по стжпкитѣ на Левски съ пѣсни отиваха въ турскитѣ зандани и съ радостъ умираха на бѣсилката, като шепнѣха името на *Българи*.